V.C. ANDREWS

Žiedlapiai vėjyje

Iš anglų kalbos vertė Rasa Racevičiūtė

Jotema

Bilui ir Džinui,
kurie prisimena, kada...

Žiedais apsipila žemė visa;
Niūkią tamsą išsklaido saulės šviesa;
Šaltą garą pakeičia šiltas aromatas —
Virš trūnėsių sklando rožių kvapas!

—Thomas Hood

PIRMA DALIS

Pagaliau laisvi!

Kokie jauni buvome savo pabėgimo dieną! Kokie kupini gyvenimo geismo turėjome būti pagaliau išsilaisvinę iš tų niūrių, nuošalių, troškių namų. Kokie apgailėtinai palaimingi turėjome jaustis važiuodami autobusu, lėtai dardančiu pietų link. Bet jei ir jautėme džiugesį, jo nerodėme. Sėdėjome visi trys, išblyškę ir tylūs, nustebę žvalgėmės pro langus, ir viskas, ką matėme, mus baugino.

Laisvi. Ar kada egzistavo žodis, nuostabesnis už šį? Ne, net jeigu šaltos, kaulėtos giltinės rankos pasiektų ir mėgintų nusitempti mus atgal, net jei kažkur ten, aukštybėse, arba čia, autobuse, kartu su mumis nebūtų Dievo, kuris mus saugotų. Mūsų gyvenime atėjo metas, kai turėjome kuo nors patikėti.

Pro šalį bėgo kilometrai ir valandos. Mūsų nervai buvo visiškai ištampyti, nes autobusas dažnai sustodavo įlaipinti ir išlaipinti keleivių. Stodavo poilsio pertraukų, pusryčių, o paskui stabtelėjo paimti stambios juodaodės moters, kuri stoviniavo viena šalikelėje, kur žvyrkelis susidūrė su greitkeliu. Užtruko ištisą amžinybę, kol ji įsiropštė į vidų, kartu tempdamasi gausybę ryšulėlių. Kai moteris pagaliau įsitaisė sėdynėje, kirtome Virdžinijos ir Šiaurės Karolinos valstijos sieną.

O, kaip palengvėjo pasprukus iš vietos, mums tapusios ka-

lėjimu! Pirmą kartą per daugybę metų laisviau atsikvėpiau. Šiek tiek laisviau.

Mūsų trijulė buvo jauniausi autobuso keleiviai. Krisui buvo septyniolika. Jis atrodė priblokiančiai gražus — ilgi, šviesūs banguoti plaukai siekė pečius ir rietėsi į viršų. Mėlynos, tamsiomis blakstienomis apvestos akys priminė vasaros dangų, o ir jis pats — šiltą, saulėtą dieną. Nepaisant mūsų sunkios padėties, elgėsi lyg niekur nieko. Jo tiesi, daili nosis jau pradėjo panašėti į stipraus, subrendusio vyro, žadančio tapti tokiu, kaip mūsų tėvas — vyru, kuris privers suvirpėti bet kurios moters širdį, jei į ją pažvelgs, arba jei net ir nepažvelgs. Atrodė pasitikintis savimi, beveik laimingas. Jeigu ne Kerė, gal ir iš tiesų *būtų* buvęs laimingas. Tačiau matydamas jos liguistą, blyškų veidą jis apsiblausė, o akis užtemdė rūpestis. Krisas pradėjo brązginti ant peties pakabintos gitaros stygas. Užgrojo „Ak, Suzana“, pritardamas gitarai švelniu, melancholišku balsu, kuris palietė mano širdį. Pažvelgėme vienas į kitą, ir mus užplūdo liūdni prisiminimai, sužadinti dainos melodijos. Aš ir jis, mudu buvome tapę vienu kūnu. Negalėjau į jį per ilgai žiūrėti, bijojau apsiverkti.

Mano skreite susirangiusi gulėjo jaunesnioji sesuo. Atrodė ne vyresnė nei trejų metų, nors jai aštuoneri, labai smulki, pasigailėtinai maža ir silpna. Jos didelėse, apsiblaususiose mėlynose akyse slypėjo daugiau tamsių paslapčių ir kančių, nei tokio amžiaus vaikai turėtų žinoti. Kerės žvilgsnis priminė seno, labai daug išgyvenusio žmogaus žvilgsnį. Ji nesitikėjo nieko — nei laimės, nei meilės, nei dar ko nors, nes iš jos atėmė viską, kas gyvenime buvo nuostabu. Apimta apatijos sesuo atrodė pasirengusi pereiti iš gyvenimo į mirtį. Buvo skaudu matyti ją tokią vienišą, siaubingai vienišą dabar, kai nebeliko Korio.

Man suėjo penkiolika. Buvo 1960 metai, lapkričio mėnuo. Aš norėjau visko, man reikėjo visko, ir baiminausi, kad viso gyvenimo neužteks atsigriebti už tai, ką jau praradau. Sėdėjau įsi-

tempusi, pasirengusi rėkti, jeigu nutiktų dar kas nors bloga. Kaip prie laiko bombos pritvirtintas susuktas degiklis, žinojau, kad anksčiau ar vėliau sprogsiu ir kartu nusinešiu visus, gyvenusius Foksvort Hole!

Krisas uždėjo savo ranką ant manosios, lyg skaitydamas mintis ir žinodamas, kad jau planuoju, kaip pasiųsiu pragaran visus, bandžiusius mus sunaikinti. Jis tyliai pratarė:

— Nežiūrėk taip, Kete. Viskas bus gerai. Susitvarkysim.

Jis tebebuvo nepataisomas naivus optimistas, įsitikinęs, kad nesvarbu, kas nutiko, viskas išėjo tik į gera! Viešpatie, kaip galėjo taip galvoti po Korio mirties? Kaip tai galėjo pasisukti į gera?

— Kete, — sukuždėjo jis. — Privalome pasinaudoti tuo, ką turime. Tai yra vienas kitą. Privalome susitaikyti su tuo, kas įvyko, ir nebesigręžioti atgal. Tikėti savimi, savo sugebėjimais, tik tada pasieksime, ko trokštame. Mums tai vienintelė išeitis, Kete, vienintelė išeitis. Taip turi būti!

Jis norėjo tapti nuobodžiu, oriu gydytoju ir leisti dienas mažame gydytojo kabinete, apsuptas žmogiškų kančių. Aš troškau kur kas spalvingesnio gyvenimo, pasiimti iš jo *viską*, kas įmanoma! Norėjau visų savo žvaigždėtų svajonių — meilės, romantikos, — išsipildymo scenoje, kur tapčiau *pačia* garsiausia pasaulio primabalerina, ir ne mažiau! *Tai bent parodyčiau mamai!*

Kad tave kur galas, mama! Tikiuosi, Foksvort Holas sudegs iki pamatų! Tikiuosi, daugiau niekada naktimis negalėsi sudėti bluosto, net ir savo didingoje lovoje gulbėje! Tikiuosi, kad tavo jaunasis vyras susiras meilužę, jaunesnę ir gražesnę už tave! Tikiuosi, kad dėl jo išgyvensi pragarą, kurio nusipelnei!

Kerė pasuko galvą ir sušnibždėjo:

— Kete, man negera. Pilve toks keistas jausmas...

Mane sukaustė baimė. Sesers mažas veidelis atrodė mirtinai išblyškęs, plaukai, kadaise šviesūs ir žvilgantys, dabar kabojo susisukę dulsvomis sruogomis. Balsas — vos girdimas šnabždesys.

— Mažulėle, — bandžiau raminti ją bučiuodama. — Dar pakentėk. Jau netrukus parodysime tave gydytojui. Jau greitai pasieksime Floridą ir niekada nebebūsime uždaryti.

Kerė susmuko mano glėbyje, o aš beviltiškai žvelgiau pro langą į karančias kedenines tilandsijas, aiškiai bylojančias, kad tikrai esame Pietų Karolinoje. Dar turėjome pravažiuoti Džordžiją. Iki Sarasotos laukė ilga kelionė. Kerė staiga pašoko ir dusdama pradėjo žiaukčioti.

Lyg žinodama per paskutinę poilsio pertrauką į kišenes prisigrūdau popierinių servetėlių, tad turėjau kuo ją apvalyti. Kerę perėmė Krisas, o aš atsiklaupusi ant grindų bandžiau viską sutvarkyti. Krisas pasislinko prie lango ir pamėgino jį atidaryti, kad galėtų išmesti nešvarias servetėles. Tačiau langas nepasidavė, nors ir kaip stengėsi. Kerė pradėjo verkti.

— Įkišk servetėles į tarpą tarp sėdynės ir autobuso sienos, — sukuždėjo Krisas.

Tačiau akylas autobuso vairuotojas, matyt, stebėjo mus per galinio vaizdo veidrodėlį, nes iškart užriko:

— Ei, vaikai, ten gale, atsikratykite to smirdalo kaip nors kitaip!

O kaip dar kitaip? Teliko išimti viską iš Kriso „Polaroid“ fotoaparato krepšio, kurį naudojau vietoje rankinuko, šoninės kišenėlės ir į ją sugrūsti dvokiančias servetėles.

— Nepykit, — sukūkčiojo Kerė, desperatiškai įsitvėrusi Kriso. — Aš nenorėjau. Ar dabar mus įkiš į kalėjimą?

— Aišku, kad ne, — tėviškai ramino ją Krisas. — Iki Floridos liko mažiau kaip dvi valandos. Kaip nors iškentėk iki to laiko. Nes jei išlipsime dabar, prarasime pinigus, kuriuos sumokėjome už bilietus, o pinigų švaistyti negalime.

Kerė visa drebėjo ir verkšleno. Paliečiau jos kaktą — ji buvo drėgna, o veidas ne šiaip išblyškęs, bet baltas kaip popierius! Visai kaip Korio prieš pat mirtį.

Meldžiau, kad Dievas bent kartą mūsų pasigailėtų. Ar nepakankamai prisikentėjome? Kiek visa tai dar turėjo tęstis? Kol aš pati kovojau su noru apsivemti, Kerė sublogavo vėl. Nesupratau, iš kur jai dar kas nors liko. Prigludau prie Kriso, o Kerė susmuko jo glėbyje, ir aš su skaudama širdimi pastebėjau, kad ji ties sąmonės netekimo riba.

— Man atrodo, jai šokas, — sušnibždėjo Krisas, dabar išblyškęs beveik taip pat kaip Kerė.

Kaip tik tada vienas nemalonus, beširdis keleivis pradėjo garsiai skųstis, o tie, kurie turėjo atjautos, atrodė sutrikę ir nežinojo, kuo galėtų mums padėti. Mudu su Krisu pažvelgėme vienas į kitą. Jo akyse mačiau nebylų klausimą — ką darysime dabar?

Mane apėmė panika. Tada tarpueiliu, svyruodama į šonus ir raminamai šypsodamasi, prie mūsų priėjo ta stambi juodaodė moteris. Ji turėjo popierinių maišelių ir ištiesė juos, kad galėčiau sumesti dvokiančias servetėles. Nieko nesakydama patapšnojo man per petį, pakuteno Krisui pasmakrę ir padavė šūsnį skudurų, ištrauktų iš vieno jos ryšulėlio.

— Ačiū, — sukuždėjau ir šyptelėjau, tuo pat metu bandydama geriau apsivalyti pati ir apvalyti Kerę su Krisu.

Ji paėmė skudurus, sukišo į krepšį ir atsistojo nuošaliau, lyg mus saugodama.

Kupina dėkingumo nusišypsojau storulei, kurios kūnas užėmė visą tarpueilį. Jos suknelė buvo nuostabi. Moteris mirktelėjo ir taip pat nusišypsojo.

— Kete, — pasakė Krisas dar labiau susirūpinusiu veidu. — Turime surasti Kerei gydytoją, ir kuo greičiau!

— Bet juk susimokėjome iki pat Sarasotos!

— Žinau, tačiau nebegalime atidėlioti.

Mūsų geradarė raminamai nusišypsojo, tada pasilenkė apžiūrėti Kerės veido. Uždėjo savo didelį juodą delną mergaitei ant

drėgnos kaktos, paskui pirštais ėmė čiuopti jos pulsą. Pradėjo gestikuliuoti rankomis, ir aš nesupratau kodėl, tačiau Krisas paaiškino:

— Ji turbūt nekalba, Kete. Čia kurčiųjų kalbos gestai.

Gūžtelėjau pečiais, mėgindama parodyti, kad mes jos ženklų nesuprantame. Moteris suraukė antakius, paskui iš suknelės kišenės, paslėptos po storu raudonu megztiniu, išsitraukė spalvotų lapelių užrašinę, mikliai kažką parašė ir padavė man.

„*Mano vardas Henrieta Bič*, — rašė ji. — *Aš girdžiu, bet nekalbu. Mažytė labai serga, jai reikia gero gydytojo.*“ Perskaičiau raštelį ir pažvelgiau į ją, tikėdamasi, kad pasakys dar ką nors naudingo.

— Gal žinote, kur galėtume rasti gerą gydytoją? — paklausiau.

Ji skubiai linktelėjo galva ir gretai parašė ant kito žalio lapelio. „*Jums pasisekė, kad aš tame pačiame autobuse. Galiu jus nuvesti pas savo sūnų, jis gydytojas, pats geriausias.*“

— Dievaži, — sumurmėjo Krisas, kai padaviau jam raštelį. — Turime būti gimę po laiminga žvaigžde, kad patektume pas tokį daktarą.

— Ei, vairuotojau! — riktelėjo pikčiausias vyriškis autobuse. — Vežk tą sergantį vaiką į ligoninę. Tegu būsiu prakeiktas, jei mokėjau pinigus tik tam, kad turėčiau važiuoti dvokiančiu autobusu!

Kiti keleiviai nepritariamai į jį sužiuro. Galinio vaizdo veidrodėlyje mačiau vairuotojo veidą — jis buvo raudonas iš pykčio, o gal dėl patirto pažeminimo. Mūsų žvilgsniai susitiko veidrodėlyje. Jis nenoriai man šūktelėjo:

— Supraskite, turiu žmoną ir penkis vaikus. Jei nesilaikysiu tvarkaraščio, neteksiu darbo, neišgalėsiu išmaitinti žmonos ir vaikų.

Maldaujamai žvelgiau į jį, o jis kažką bambėjo sau po nosimi:

— Prakeikti sekmadieniai. Savaitė prabėga visai neblogai, o paskui ateina sekmadienis, po velnių, tie sekmadieniai.

Atrodo, būtent tada Henrieta Bič prisiklausė pakankamai. Ji vėl stvėrė pieštuką, užrašinę ir pradėjo rašyti. Parodė raštelį man. „*Klausyk, žmogau prie vairo. Toliau nekreipk dėmesio į sergančią mergaitę, ir jos tėvai patrauks autobuso savininkus į teismą už du milijonus! Bus tau sumautas sekmadienis.*“

Krisas nė nespėjo gerai perskaityti raštelio, o ji jau nukrypavo tarpueiliu ir pakišo jį vairuotojui po nosimi. Jis nepatenkintas nustūmė raštelį, bet ji ir vėl jį atkišo, ir šįkart jis perskaitė, stengdamasis nenuleisti akių nuo kelio.

— Varge, varge, — atsiduso vairuotojas. Labai gerai veidrodėlyje mačiau jo veidą. — Artimiausia ligoninė už trisdešimt dviejų kilometrų, ir man visai nepakeliui.

Mudu su Krisu it užburti žiūrėjome, kaip juodaodė storulė kažką gestikuliavo ir kaip vairuotojas buvo lygiai toks pat nepatenkintas, kaip ir mes. Ji vėl kažką parašė, ir kad ir kas ten buvo, jis netrukus išsuko iš plataus greitkelio į šoninį kelią, vedantį į miestą Klermonto pavadinimu. Henrieta Bič nuo vairuotojo nesitraukė, panašu, davė jam nurodymus, bet neužmiršo vis atsigręžti į mus, maloniai šypsodamasi, lyg norėdama patikinti, kad viskas bus gerai.

Jau netrukus važiavome ramiomis, plačiomis gatvėmis, apaugusiomis medžių alėja. Spoksojau į didelius aristokratiškus namus su verandomis ir iškiliais kupolais. Nors Virdžinijos kalnuose jau spėjo bent kartą ar du pasnigti, čia rudens šaltuko dar nesijautė nė pėdsako. Klevai, bukai, ąžuolai ir magnolijos dar nenusikratė vasarinių lapų, net tebežydėjo gėlės.

Autobuso vairuotojas nelabai pasitikėjo Henrietos Bič nurodymais. Tiesą pasakius, ir aš jaučiausi panašiai. Iš kur gyvenamajame rajone galėjo būti ligoninė? Jau pradėjau nerimauti, kai

autobusas staiga sustojo priešais didelį baltą namą, stovintį ant nedidelės kalvos, apsuptą pievelės ir gėlių lysvių.

— Ei, vaikai! — riktelėjo autobuso vairuotojas. — Susirinkite daiktus, grąžinkite bilietus ir atgausite savo pinigus, arba panaudokite juos, iki nenustojo galioti!

Tuomet jis greitai iššoko iš autobuso, atidarė bagažinę ir iš jos ištraukė kokius keturiasdešimt lagaminų, kol pagaliau prisikasė prie dviejų mūsiškių. Ant pečių užsimečiau Korio gitarą ir bandžą, o Krisas labai atsargiai ant rankų paėmė Kerę.

Tarsi storulė višta Henrieta Bič mus lyg viščiukus nuginė ilgu, plytomis klotu takeliu priekinės verandos link, kur sustojau, žvelgdama į namą ir jo dvivėres juodas duris. Dešinėje pusėje buvo nedidelis ženklas su užrašu TIK PACIENTAMS. Panašu, šis gydytojas kabinetą turėjo savo namuose. Du mūsų lagaminai liko pavėsyje, šalia betoninio šaligatvio, o aš, žvalgydamasi po verandą, pastebėjau baltoje pintoje kėdėje snaudžiantį vyriškį. Mūsų geroji samarietė prisiartino prie jo plačiai šypsodamasi ir atsargiai palietė jam ranką. Tačiau jis nenubudo, todėl ji rankos mostu mus paragino prisiartinti ir patiems viską paaiškinti. Tada mostelėjo namo link ir ženklais parodė, kad jai reikia eiti vidun, kur paruoš mums maisto.

Norėjau, kad ji būtų pasilikusi, mus pristačiusi ir paaiškinusi, ką veikiame to vyriškio verandoje sekmadienį. Mums su Krisu netvirtu žingsniu nedrąsiai artinantis prie jo ir uodžiant orą, kuriame sklandė rožių kvapas, apėmė jausmas, kad jau esu čia buvusi, kad ši vieta pažįstama. Šis grynas, rožėmis dvelkiantis oras visiškai ne toks, kokio buvau įpratusi tikėtis, kokio jaučiausi esanti nusipelniusi.

— Šiandien sekmadienis, prakeiktas sekmadienis, — sušnibždėjau Krisui. — Tam daktarui gali visai nepatikti, kad mes čia esam.

— Bet jis daktaras, — pasakė Krisas. — Pripratęs dirbti net ir laisvadieniais... Tačiau *tu* gali jį prižadinti.

Lėtai prisiartinau. Jis buvo stuomeningas vyras. Vilkėjo šviesiai pilku kostiumu su balto gvazdiko žiedu sagos kilpoje. Snaudė ilgas kojas ištiesęs ir užsikėlęs ant baliustrados. Atrodė gana elegantiškai net ir išsikėtojęs, nuo ranktūrių nukarusiomis rankomis. Ilsėjosi taip patogiai įsitaisęs, kad nesinorėjo jo žadinti ir versti imtis darbo.

— Ar jūs gydytojas Polas Šefildas? — paklausė Krisas, perskaitęs lentelę su gydytojo pavarde.

Ant rankų jis tebelaikė Kerę, kurios galva buvo atlošta atgal, akys užmerktos, o ilgus auksaspalvius plaukus kedeno švelnus, šiltas vėjelis.

Gydytojas nenoriai išsibudino. Ilgokai į mus žvelgė, lyg negalėdamas patikėti savo akimis. Žinau, kad jam keistai atrodė mūsų apranga, mat visi vilkėjome keliais sluoksniais drabužių. Jis papurtė galvą, lyg bandydamas susikoncentruoti. Vyro akys buvo nuostabios — šviesiai rudos, o rainelės išmargintos mėlynais, žaliais ir auksaspalviais taškeliais. Jo žvilgsnis mane siurbte įsiurbė ir visiškai prarijo. Atrodė lyg apakintas, šiek tiek apgirtęs ir pernelyg užsimiegojęs, todėl užmiršo ant veido užsitraukti jam įprastą profesionalaus gydytojo kaukę, kuri nebūtų leidusi jo akims lakstyti nuo mano veido prie krūtinės, tada prie kojų, iš kur lėtai grįžo atgal. Atrodė, kad mano veidas, plaukai jį užhipnotizavo. Žinojau, plaukai buvo per ilgi, nevykusiai pakirpti viršuje, o jų galai per daug išblukę ir išsausėję.

— Tai jūs gydytojas ar ne? — paklausė Krisas.

— Taip, žinoma. Aš gydytojas Šefildas, — galų gale atsakė jis, lyg tik dabar pastebėjęs Krisą ir Kerę.

Stebėtinai vikriai ir grakščiai jis nukėlė kojas nuo baliustrados, atsistojęs išsitiesė visu ūgiu, ilgais pirštais persibraukė per ne-

klusnius tamsius plaukus ir žengęs artyn sužiuro į smulkų, blyškų Kerės veidelį. Smiliumi ir nykščiu praskyrė jos akių vokus ir kurį laiką žiūrėjo, kad ir ką būtų matęs tose mėlynose akyse.

— Kiek laiko šis vaikas be sąmonės?

— Kelias minutes, — atsakė Krisas. Jis ir pats jautėsi taip, lyg būtų gydytojas. Tiek daug mokėsi, kol gyvenome uždaryti viršuje. — Kerė tris kartus sublogavo autobuse, tada pradėjo drebėti, ją išpylė šaltas prakaitas. Autobuse važiavo moteris, Henrieta Bič. Ji mus čia atsivedė.

Gydytojas linktelėjo galva ir paaiškino, kad Henrieta yra jo ūkvedė ir virėja. Tada mus nusivedė pro pacientams skirtas duris į tą namo dalį, kur buvo du nedideli apžiūros kabinetai ir gydytojo priimamasis, tuo pat metu atsiprašinėdamas, kad šiuo metu čia nėra slaugytojos, kuri paprastai jam talkindavo.

— Nuvilk visus Kerės drabužius, palik tik apatinius, — paliepė jis man.

Kol tai dariau, Krisas nuskubėjo atgal prie šaligatvio atnešti mūsų lagaminų.

Kamuojami baisaus nerimo, mudu su Krisu parimę prie sienos stebėjome, kaip gydytojas matavo Kerės kraujospūdį, pulsą, temperatūrą, prispaudęs stetoskopą prie nugaros ir krūtinės, klausėsi širdies. Kerė jau atsigavo, ir jis paprašė jos pakosėti. O aš savęs vis klausiau, kodėl mums visada nutinka kas nors negera. Kodėl lemtis taip atkakliai nusiteikusi prieš mus? Ar mes tikrai tokie blogi, kaip sakė senelė? Ar dabar ir Kerė mirs?

— Kere, — maloniai pratarė gydytojas Šefildas, kai vėl ją aprengiau. — Kuriam laikui paliksime tave šitame kabinete, kad pailsėtum. — Jis apklojo ją plona antklode. — Nieko nebijok. Būsim mano priimamajame koridoriaus gale. Žinau, kad gultas kietokas, bet pabandyk pamiegoti, kol pasikalbėsiu su tavo broliu ir seserimi.

Ji žvelgė į vyriškį plačiai atmerktomis, apsiblaususiomis akimis. Kerei tikrai nerūpėjo, ar gultas kietas, ar minkštas.

Po kelių minučių gydytojas Šefildas atsisėdo už savo didelio, įspūdingo rašomojo stalo, alkūnėmis atsirėmė į stalo patiesalą ir nuoširdžiai, šiek tiek susirūpinęs prabilo:

— Matau, kad judu jaučiatės nepatogiai ir nerimaujate. Nesijaudinkite, jog atitraukėte mane nuo sekmadieninių malonumų, šiaip ar taip, jų retai turiu. Esu našlys, sekmadienis man mažai kuo skiriasi nuo bet kurios kitos dienos...

Na, žinoma. Kad ir ką jis kalbėjo, atrodė pavargęs, lyg būtų per daug ir per ilgai dirbęs. Aš nerimastingai pritūpiau ant minkštos, rudos odinės sofos šalia Kriso. Pro langus besiskverbianti saulės šviesa krito tiesiai mums ant veidų. Gydytojo veidas liko šešėlyje. Mano drabužiai buvo drėgni ir apgailėtini, ir staiga prisiminiau kodėl. Tuoj pat atsistojau ir nusisegiau nešvarų viršutinį sijoną. Man kažkodėl patiko, kad gydytojas krūptelėjo iš netikėtumo. Kadangi jis išėjo iš kabineto, kai nurenginėjau Kerę, nežinojo, jog vilkėjau dvi sukneles. Kai vėl atsisėdau šalia Kriso, vilkėjau tik vieną suknelę — žydrą, it princesės, švarią ir labai man tinkančią.

— Ar sekmadieniais visada dėvi kelias sukneles? — paklausė jis.

— Tik tais sekmadieniais, kai bėgu iš namų, — atsakiau. — Mes turime tik du lagaminus, todėl nedaug vietos vertingiems daiktams, kuriuos galėtume įkeisti, jei to prireiktų.

Krisas stipriai mane niuktelėjo, duodamas suprasti, kad per daug atvirauju. Bet apie gydytojus šį bei tą žinojau, ir *būtent* iš jo. Šituo vyru galėjome pasikliauti — mačiau iš akių. Galėjome jam pasakyti bet ką. Viską.

— Aaaišku, — nutęsė jis. — Taigi jūs vis trys pabėgote. Ir nuo ko? Nuo tėvų, nes negavot, ko norėjot?

O, jei tik jis žinotų!

— Dviem žodžiais čia visko nepaaiškinsi, gydytojau, — atsakė Krisas. — Dabar mums rūpi išsiaiškinti, kas yra Kerei.

— Taip, — sutiko jis. — Tu teisus. Pakalbėkime apie Kerę. — Dabar jis elgėsi visiškai profesionaliai. — Nežinau, kas jūs tokie, iš kur esate ir kodėl manote, kad jums reikia bėgti. Bet tai mergaitei labai labai blogai. Jei šiandien nebūtų sekmadienis, tuoj pat guldyčiau į ligoninę, ten galėčiau atlikti daugiau tyrimų. Todėl siūlau jums tuoj pat susisiekti su tėvais.

Vien nuo tų žodžių mane apėmė panika.

— Mes našlaičiai, — pasakė Krisas. — Dėl užmokesčio neverta nerimauti. Mes susimokėsime.

— Gerai, kad turite pinigų, — pasakė gydytojas. — Jums jų prireiks.

Jis nudelbė mudu ilgu, įdėmiu žvilgsniu, lyg bandydamas išsiaiškinti, ko mes verti.

— Dviejų savaičių ligoninėje turėtų pakakti, kad nustatytume jūsų sesers ligos priežastį, kurios dabar dar negaliu įvardyti.

Mes net aiktelėjome — nesitikėjome, kad Kerė *taip sunkiai* serga, o kai jis paminėjo, kokios maždaug pinigų sumos prireiks, likome dar labiau priblokšti. Dieve brangus! Mūsų prisivogtų pinigų neužteks sumokėti net už *vieną* savaitę, o ką jau kalbėti apie dvi.

Mano žvilgsnis susidūrė su įbaugintomis mėlynomis Kriso akimis. Ką dabar daryti? Neturėjom iš ko tiek daug sumokėti.

Gydytojas bemat suprato mūsų situaciją.

— Tai jūs vis dar našlaičiai? — ramiai paklausė jis.

— Taip, mes *vis dar* našlaičiai, — maištingai atšovė Krisas, tada įbedė akis į mane, duodamas suprasti, kad geriau neprasižiočiau. — Kai tampi našlaičiu, toks ir lieki. Geriau pasakykite, kas mūsų seseriai ir ką galite padaryti, kad ji pasveiktų.

— Luktelk, jaunuoli. Pirmiausia turėsi atsakyti į kelis klausimus.

Jis kalbėjo ramiai, bet griežtai, kad mums nekiltų jokių abejonių, kas čia vadovauja.

— Visų pirma, kokia jūsų pavardė?

— Aš esu Kristoferis Dolangengeris. Čia mano sesuo Ketrina Li Dolangenger. O Kerei aštuoneri metai, galit tikėti, galit netikėti.

— Kodėl turėčiau netikėti? — nuolaidžiai paklausė gydytojas, nors vos prieš kelias minutes nedideliame apžiūros kabinete buvo visiškai priblokštas, išgirdęs apie jos amžių.

— Mes žinome, kad Kerė pagal savo amžių labai smulki, — atsargiai atsakė Krisas.

— Ji tikrai labai smulki.

Tai sakydamas jis žvilgtelėjo į mane, tada į mano brolį, palinko į priekį ir parimo ant sunertų rankų, maloniai žvelgdamas į mus, lyg ketintų išduoti kažkokią paslaptį. Mane tai privertė įsitempti.

— Klausykite, nėra jokio reikalo vieniems kitų įtarinėti. Aš esu gydytojas, todėl viskas, ką pasakysite, liks konfidencialu. Jei tikrai norite padėti seseriai, negalite meluoti. Verčiau papasakokite visą tiesą, užuot švaistę mano laiką ir rizikavę Kerės gyvybe.

Mudu sėdėjome tylėdami, laikydamiesi už rankų, petys į petį. Pajutau, kaip Krisas suvirpėjo, ir pati pradėjau virpėti. Buvome tokie įgąsdinti, taip nežmoniškai bijojome atskleisti visą tiesą, nes kas gi galėtų tuo patikėti? Juk pasitikėjome tais, kuriuos manėme esant garbingais žmonėmis, tad kaip galėjome vėl kuo nors pasikliauti? Bet šis vyras už rašomojo stalo... Jis atrodė toks pažįstamas, lyg būčiau jį sutikusi anksčiau.

— Ką gi, — pasakė jis. — Jeigu jau taip sunku, leiskite jums užduoti kelis klausimus. Pasakykite, ką jūs visi trys paskutinį kartą valgėte.

Krisas su palengvėjimu atsiduso.

— Paskutinį kartą šiandien labai anksti ryte valgėme pusryčius. Visi tą patį maistą — dešrainius su visais priedais, gruzdintas bulvytes su pomidorų padažu, tada gėrėme šokoladinius pieno kokteilius. Kerė suvalgė labai nedaug. Ji labai išranki maistui net ir tada, kai viskas gerai. Sakyčiau, niekada neturėjo gero apetito.

Gydytojas susiraukęs viską užsirašė.

— Taigi visi trys *pusryčiams* valgėte visiškai tą patį? Ir tik Kerei pasidarė negera?

— Taip. Tik Kerei.

— Ar Kerei dažnai būna bloga?

— Retkarčiais, ne dažnai.

— Retkarčiais tai kiek?

— Na... — nutęsė Krisas. — Kerė du kartus vėmė praeitą savaitę ir kokius penkis kartus praėjusį mėnesį. Man tas labai kelia nerimą. Ir atrodo, kad priepuoliai ne tik dažnėja, bet ir smarkėja.

Mane siutino, kad Krisas taip išsisukinėdamas pasakojo apie Kerę. Net ir dabar bandė apsaugoti motiną, po visko, ką ji padarė. Turbūt mano veido išraiška viską išdavė, nes gydytojas palinko į mano pusę, lyg žinodamas, kad gali išpešti daugiau.

— Klausykite, jūs čia atėjote pagalbos, ir aš esu pasirengęs padaryti viską, ką galiu, bet jei nežinosiu visų faktų, mano galimybės bus ribotos. Jei Kerei skauda viduje, aš negaliu ten pažiūrėti ir išsiaiškinti kur — arba ji man turi pasakyti, arba jūs. Man reikia informacijos, su kuria galėčiau dirbti. Visos informacijos. Jau žinau, kad Kerė nusilpusi dėl prastos mitybos, kad ji prastos fizinės formos ir kaip tokio amžiaus vaikas nepakankamai išsivysčiusi. Matau, jog ir jūsų visų vyzdžiai išsiplėtę. Matau, kokie jūs išblyškę, paliegę ir nusilpę. Nelabai suprantu, kodėl nesate užtikrinti dėl pinigų, kai segite tuos gana brangiai atrodančius laikrodžius, ir ne man spėlioti, kodėl jūsų drabužiai atrodo gana

skoningi ir brangūs, bet jums visiškai netinka. Sėdite čia su savo auksiniais ir deimantiniais laikrodžiais, brangiais drabužiais ir pigiais sportbačiais ir sekate man pasakėles. Taigi dabar pažersiu jums *skaudžios tiesos*!

Jis kalbėjo vis garsiau ir įtikinamiau.

— Įtariu, kad jūsų sesutei labai pavojinga mažakraujystė. O kadangi jai mažakraujystė, yra labai jautri visokiausioms infekcijoms. Jos kraujospūdis grėsmingai žemas. Ir yra dar kažkas, dėl ko nesu tikras. Taigi, rytoj Kerę guldysim į ligoninę, nesvarbu, ar skambinsite savo tėvams, ar ne. O jūs galite įkeisti tuos laikrodžius, kad išgelbėtumėte jai gyvybę. Taigi... Jei paguldysime ją į ligoninę šįvakar, tyrimus bus galima pradėti jau rytoj iš ankstyvo ryto.

— Darykite, kas jums atrodo reikalinga, — apatiškai atsakė Krisas.

— Palaukit! — sušukau ir pašokusi pribėgau prie gydytojo stalo. — Mano brolis jums ne viską pasakė!

Per petį mečiau piktą žvilgsnį į Krisą, kuris savo ruožtu nuožmiai žiūrėjo į mane, bandydamas įteigti, kad nedrįsčiau atskleisti visos tiesos. *Nesijaudink,* karčiai pagalvojau, *kiek galėdama stengsiuosi apsaugoti mūsų brangiąją motiną*.

Atrodo, Krisas suprato, ir jo akis užplūdo ašaros. Kiek ta moteris pridirbo, kiek jį įskaudino, kiek įskaudino mus visus, o jis vis tiek dėl jos ašarojo. Išvydusi jo ašaras, aš irgi nebesusilaikiau, bet ne dėl jos, o dėl jo, nes brolis taip ją mylėjo, ir dėl savęs, nes taip mylėjau *jį*, ir dėl visko, kas mus siejo ir ką mes kartu iškentėjome.

Krisas linktelėjo galva, lyg sakydamas, tiek to, pirmyn, ir aš pradėjau pasakoti gydytojui mūsų istoriją, kuri jam turbūt atrodė neįtikima. Mačiau, jog iš pradžių netikėjo, manė, kad meluoju arba bent jau perdedu. Ir kodėl turėčiau, kai kiekvieną

dieną laikraščiuose aprašomos siaubingos istorijos, ką mylintys, rūpestingi tėvai išdarinėja su savo vaikais?

— ... Tai va, kai tėtis žuvo avarijoje, mama mums pasakė, kad esame paskendę skolose ir kad ji negali mūsų penkių išlaikyti. Ji praėjo rašyti laiškus savo tėvams į Virdžiniją. Iš pradžių jie neatsakė, bet vieną gražią dieną gavome laišką. Mama papasakojo, kad jos tėvai gyvena labai gražiame, prabangiame name Virdžinijoje, yra labai turtingi, bet atsižadėjo jos, nes ištekėjo už savo netikro dėdės. O mums grėsė netekti visko, ką turėjome. Teko garaže palikti savo dviračius, ji net neleido atsisveikinti su draugais, ir tą patį vakarą traukiniu išvažiavome Mėlynojo Kalnagūbrio kalnų link.

— Buvome tokie laimingi, kad gyvensime gražiame, prabangiame name. Tik baiminomės senelio, kuris atrodė toks žiaurus. Mama pasakė, jog mums teks slapstytis, kol ji susigrąžins jo palankumą. Sakė, tik *vieną* naktį, na, gal dvi ar tris, o tada nusileisime žemyn ir susipažinsime su jos tėvu. Jis merdėjo nuo širdies ligos ir niekada nelipdavo į viršų, todėl ten turėjome būti saugūs, jei tik per daug netriukšmausime. Senelė mums užleido palėpę, kurioje galėjome žaisti. Labai didelę palėpę. Ir nešvarią — pilną vorų, pelių, vabalų. Ten mes ir žaisdavome, stengdamiesi susitaikyti su likimu ir laukdami, kol mama atgaus tėvo palankumą, o tada nulipsime žemyn ir pagaliau gyvensime kaip turtingi vaikai. Bet greitai sužinojome, kad senelis niekada neketino atleisti mamai už tai, jog ji ištekėjo už jo netikro brolio, ir kad jam visada būsime „velnio išperos“. Turėsim viršuje gyventi iki jo mirties!

Pasakojau toliau, nepaisydama skausmingo nepasitikėjimo gydytojo akyse.

— Ir lyg būtų buvę negana to, kad gyvenome užrakinti viename kambaryje, o žaisdavome tik palėpėje, netrukus sužino-

jome, jog mūsų senelė taip pat mūsų nekentė! Iš jos gavome ilgą sąrašą taisyklių, ką galime ir ko negalime daryti. Mums buvo draudžiama žiūrėti pro priekinius langus ir net atitraukti sunkias užuolaidas, kad įsileistume šviesos.

— Iš pradžių maistas, kurį senelė kiekvieną rytą atnešdavo iškylų krepšyje, buvo gana geras, tačiau po truputį darėsi vis prastesnis, ir galiausiai liko tik sumuštiniai, bulvių mišrainė ir skrudinta vištiena. Niekada negaudavome deserto, nes nuo jo mums gestų dantys, o pas odontologą niekas neketino vesti. Žinoma, per mūsų gimtadienius mama slapčiomis atnešdavo ledų ir torto, ir netgi dovanų. Ji visko mums pripirkdavo, kad tik kaip nors atsimokėtų už tai, kaip su mumis elgėsi. Lyg knygos, žaidimai ir žaislai galėjo atpirkti viską, ką praradome — sveikatą ir pasitikėjimą savimi. O blogiausia — mes nustojome tikėti *ja!*

— Praėjo dar metai, ir tą vasarą mama visiškai mūsų neaplankė! Tada spalio mėnesį ji pasirodė vien tam, kad pasakytų, jog antrą kartą ištekėjo ir praleido tuos mėnesius keliaudama po Europą, kur išvyko medaus mėnesio! Norėjau ją nudėti! Užuot pasakiusi, ji išvyko, nesiteikusi nieko paaiškinti! Parvežė brangių dovanų, drabužių, kurie mums netiko, ir galvojo, kad ji atperka viską, kai iš tikrųjų neatpirko *nieko*! Galų gale man pavyko įtikinti Krisą, kad mums reikia kažkaip pabėgti iš tų namų ir užmiršti svajones paveldėti visą tą turtą. Brolis nenorėjo bėgti, nes manė, kad senelis jau tuoj tuoj numirs, ir norėjo mokytis koledže, paskui studijuoti mediciną ir tapti gydytoju. Kaip jūs.

— Gydytoju kaip aš... — pakartojo daktaras Šefildas ir keistai atsiduso. Jo žvilgsnis buvo kupinas užuojautos, bet kažkoks niūrus. — Kokia keista istorija, Kete. Sunku patikėti.

— Palaukit! — šūktelėjau aš. — Dar nebaigiau. Dar negirdėjote blogiausio! Kai senelis mirė, paaiškėjo, kad buvo įtraukęs mūsų motiną į testamentą, kad paveldėtų visą jo turtą, bet tik

su išlyga, kad ji neturėtų vaikų. Jeigu kada nors būtų įrodyta, jog mama susilaukė vaikų nuo pirmojo vyro, ji netektų palikimo ir visko, ką už tuos pinigus įsigijo!

Nutilau. Žvilgtelėjau į Krisą, kuris sėdėjo išblyškęs, netekęs jėgų, stebeilydamas į mane nuoskaudos kupinomis, maldaujančiomis akimis. Tačiau jis nerimavo be reikalo. Neketinau pasakoti apie Korį. Vėl atsisukau į gydytoją.

— Tas paslaptingas, neapčiuopiamas dalykas, kurio niekaip negalite nuspėti, kodėl Kerė vis vemia, o kartais ir mes taip pat. Viskas labai paprasta. Matote, kai motina suprato, kad niekada negalės apie mus prasitarti ir išlaikyti palikimo, ji nusprendė mumis nusikratyti. Senelė į krepšį pradėjo dėti cukraus pudra pagardintų spurgų. Mielai jas valgėme, nes nežinojome, kad jos apibarstytos dar ir arsenu.

Štai viską ir pasakiau.

Užnuodytos spurgos mūsų įkalinimo laikui pasaldinti, kai iš savo kambario ištykindavome tik atsirakinę jį mediniu raktu, kurį padirbo Krisas. Devynis mėnesius kiekvieną dieną buvome vis arčiau mirties, naktimis nusėlindavome į puikųjį motinos miegamąjį, kur prisirankiodavom vieno ir penkių dolerių banknotų, jei tik pavykdavo rasti. Beveik metus klajojom tais ilgais, tamsiais koridoriais, paslapčiomis įslinkdavome į jos kambarį, kad prisikauptume kuo daugiau pinigų.

— Tame viename kambaryje, daktare, gyvenome trejus metus, keturis mėnesius ir šešiolika dienų.

Kai pagaliau užbaigiau savo ilgą istoriją, gydytojas sėdėjo labai tyliai, žvelgdamas į mane užuojautos, nuostabos ir susirūpinimo kupinu žvilgsniu.

— Kaip matote, daktare, — pasakiau užbaigdama, — negalite versti mūsų eiti į policiją ir pasakoti savo istorijos! Jie turbūt pasodintų mūsų senelę ir motiną į kalėjimą, bet mes irgi nuken-

tėtume! Ne tik dėl viešumo, bet ir dėl to, kad tikriausiai būtume išskirti. Mus apgyvendintų globos namuose arba perduotų globą teismui, o mes prisiekėme visada būti kartu!

Krisas spoksojo į grindis. Tada prakalbo nepakeldamas akių:

— Pasirūpinkite mūsų seserimi. Padarykite viską, ką galite, kad pasveiktų, o mudu su Kete rasime, kaip su jumis atsiskaityti.

— Palauk, Krisai, — lėtai, neprarasdamas kantrybės pasakė gydytojas. — Judviem su Kete irgi davė arseno, todėl jus reikia ištirti lygiai taip pat, kaip ir Kerę. Pasižiūrėkite į save. Jūs liesi, išblyškę ir nusilpę. Jums reikalingas geras maistas, poilsis, grynas oras ir saulė. Manau, aš galėčiau padėti.

— Jūs mūsų nepažįstate, pone, — pagarbiai atsakė Krisas. — Mums nereikia niekieno labdaros ir gailesčio. Mudu su Kete nesame tokie jau nusilpę ir ligoti. Labiausiai nukentėjo Kerė.

Kupina pasipiktinimo atsisukau ir piktai pažvelgiau į Krisą. Būtume kvaili, jei atsisakytume šito gero žmogaus pagalbos vien dėl to, kad išsaugotume savo išdidumą, kurio netekome jau tiek daug kartų. Tai koks skirtumas dabar?

— Taip, — tęsė gydytojas, lyg mudu su Krisu jau būtume sutikę priimti jo dosnų pagalbos pasiūlymą. — Išlaidos nėra tokios didelės, kai pacientas gydomas ne ligoninėje. Nereikia mokėti nei už palatą, nei už maitinimą. Paklausykite, čia tik pasiūlymas, jūs laisvai galite jo atsisakyti ir keliauti, kur kojos neša, kur akys veda... Beje, o kur jūs vykstate?

— Į Sarasotą, Floridą, — tyliai pratarė Krisas. — Ketė ir aš supdavomės ant virvių, kurias buvome pririšę palėpėje prie gegnių. Todėl ji mano, kad galėtume tapti akrobatais. Aišku, reikėtų pasimokyti.

Kai išgirdau Krisą tai sakant, supratau, kaip paikai ši mintis nuskambėjo. Maniau, gydytojas pradės juoktis, bet jis nesijuokė, tik atrodė dar liūdnesnis.

— Jeigu atvirai, Krisai, nenorėčiau, kad judu su Kete taip rizikuotumėte savo gyvybėmis. Kaip gydytojas negaliu jums leisti išvykti tokios būklės, kokios esate dabar. Mano asmeninė ir profesinė etika draudžia jus išleisti be jokio medicininio gydymo. O sveika nuovoka kužda, kad turėčiau nesikišti, nes ne mano reikalas, kas nutiks trims svetimiems vaikams. Ką aš žinau, gal jūs išsigalvojote tą baisią istoriją, tikėdamiesi sulaukti mano užuojautos. — Jis maloniai nusišypsojo, kad žodžiai neatrodytų tokie skaudūs. — Bet nuojauta mane verčia patikėti jūsų pasakojimu. Jūsų brangūs drabužiai, laikrodžiai, sportbačiai, kuriuos avite, išblyškusi oda, tas susirūpinimas akyse — viskas liudija, jog sakote teisybę.

Jo balsas buvo hipnotizuojantis, švelnus ir melodingas, su vos girdimu pietietišku akcentu.

— Nagi, — paragino jis, viliodamas jau ne Krisą, o mane. — Užmirškite išdidumą ir labdarą. Gyvenkite pas mane. Turiu dvylika tuščių kambarių. Turbūt Dievas įsodino Henrietą Bič į tą autobusą, kad atvestų jus pas mane. Henrieta nepaprastai darbšti, namuose nepalieka nė dėmelės, bet nuolat skundžiasi, kad dvylika miegamųjų ir keturi vonios kambariai vienai moteriai per daug. Už namo turiu keturių akrų sodą. Samdau du sodininkus jam prižiūrėti, nes neturiu pakankamai laiko tą padaryti pats.

Tada jis spindinčiomis akimis pažvelgė į Krisą.

— Galėsi atsimokėti už pragyvenimą pjaudamas veją, genėdamas gyvatvores ir ruošdamas sodą žiemai. Ketė padės namuose.

Jis metė į mane klausiantį, erzinantį žvilgsnį, o akys žaismingai spindėjo.

— Ar moki gaminti maistą?

Gaminti maistą? Jis gal juokauja? Gyvenome uždaryti viršuje ilgiau nei trejus metus, niekada neturėjome galimybės ry-

tais patys net duonos pasiskrudinti, negavome nei sviesto, nei margarino!

— Ne! — atšoviau. — Maisto gaminti nemoku. Aš šokėja. Kai tapsiu garsia balerina, pasisamdysiu moteriškę, kad man gamintų maistą, kaip ir jums. Neketinu pasilaidoti kokio nors vyro virtuvėje, plauti jo indų, gaminti valgyti ir gimdyti vaikų! Tai ne man.

— Supratau, — atsakė jis neįskaitomu veidu.

— Nenoriu pasirodyti nedėkinga, — paaiškinau. — Darysiu viską, ką galiu, kad padėčiau Henrietai. Išmoksiu ir maistą gaminti — jai. Ir jums.

— Gerai, — pasakė jis. Jo akys juokėsi, jose šokinėjo ugnelės, ir jis šypsojosi pirštais pasirėmęs smakrą. — Tu būsi garsi balerina, o Krisas taps garsiu gydytoju. Ir viso to pasieksite pabėgę į Floridą, kur dirbsite cirko artistais? Aišku, aš tik nuobodus senis, kur man suprasti jūsų mąstymą. Bet ar jums visa tai tikrai atrodo protinga?

Dabar, kai pagaliau iš užrakinto kambario ir palėpės ištrūkome į šviesą, į tikrą pasaulį, ne, tai nebeatrodė protinga. Skambėjo paikai, vaikiškai ir visiškai nerealistiškai.

— Ar bent suprantate, kas jūsų laukia, jei norėsite tapti profesionaliais akrobatais? — paklausė gydytojas. — Turėsite rungtis su žmonėmis, kurie to mokėsi nuo mažens, kurių tėvai, seneliai ir proseneliai buvo cirko artistai. Bus ne taip jau lengva. Žinoma, iš jūsų mėlynų akių matau, kad esate labai rimtai nusiteikęs jaunimas, ir nė kiek neabejoju, jog pasieksite viską, jei iš tikrųjų panorėsite. Bet kaip dėl mokyklos? Kaip dėl Kerės? Ką ji darys, kol judu supsitės ant trapecijų? Neskubėkite atsakyti, — sustabdė jis mane pamatęs, kad jau žiojuosi. — Esu tikras, sugalvosite kokį nors įtikinantį atsakymą, bet norėčiau jus atkalbėti. Pirmiausia turite pasirūpinti savo ir Kerės sveikata. Bet

kurią dieną judviem gali lygiai taip pat staiga pablogėti kaip Kerei, ir lygiai taip pat smarkiai. Juk jūs visi trys gyvenote tomis pačiomis apgailėtinomis sąlygomis, ar ne?

Mūsų buvo keturi, ne trys, norėjau pasakyti, bet apie Korį neprasitariau.

— Jei rimtai siūlote mums čia pagyventi, kol pasveiks Kerė, — pratarė Krisas, žvelgdamas įtarumo kupinomis akimis, — būsime be galo dėkingi. Sunkiai dirbsim, o kai galėsime, išvyksime ir grąžinsime jums viską iki cento, ką dėl mūsų išleisite.

— Būtent tai ir siūlau. Neturite man nieko grąžinti, tik padėkite namuose ir sode. Kaip matote, tai ne gailestis ir ne labdara. Tik dalykinis susitarimas, naudingas mums visiems.